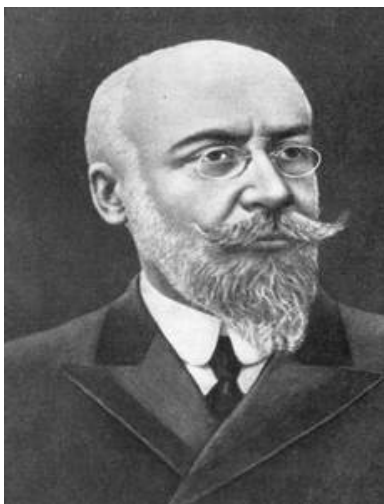

МИКОЛА ДМИТРОВИЧ ПИЛЬЧИКОВ (1857-1908): ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

З 16 лютого по 20 березня 2016 року у холі 8 поверху ЦНБ Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна експонується книжково-ілюстративна виставка *«Микола Дмитрович Пильчиков (1857-1908): життєвий шлях та науково-педагогічна діяльність»*, присвячена видатному вченому, фізику світового рівня, винахіднику, професору та випускнику Харківського університету Миколі Дмитровичу Пильчикову. Виставка підготовлена працівниками ЦНБ та кафедри експериментальної фізики фізичного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

М.Д. Пильчикову належить понад 50 наукових праць, а також низка наукових повідомлень і доповідей, опублікованих у працях наукових з'їздів та товариств, оглядові наукові статті, методичні праці, курси лекцій з окремих розділів фізики. Ним розроблено понад 25 оригінальних приладів та установок. Наукові праці вченого присвячені оптиці, земному магнетизму, електро- і радіотехніці, радіоуправлінню, радіоактивності, рентгенівським променям, електрохімії та метеорології. У 1891 р. у Харківському університеті завдяки клопотанням М.Д. Пильчикова було засновано магнітно-метеорологічне відділення при кафедрі фізики та метеорологічну станцію.

На виставці представлено понад 100 раритетних видань XIX-XX століття з бібліотеки Пильчикова М.Д. та фондів ЦНБ: підручники з фізики для гімназії та університету, книги та відбитки наукових статей з автографами Пильчикова М.Д. та інших вчених, а також фотографії та схеми приладів, розроблених та застосовуваних Пильчиковим М.Д., фотопортрети зарубіжних та російських фізиків, а також громадських діячів, письменників, артистів і художників, з якими був знайомий та підтримував стосунки професор Пильчиков М.Д.

Особливу зацікавленість у відвідувачів виставки викликають підручники з фізики, за якими навчався Микола Пильчиков у гімназії: «Учебник физики» (1870) К. Д. Красевича та «Начальная физика в объеме гимназического преподавания» (1873) М. А. Любимова; книга Ф. Арго «Биографии знаменитых астрономов, физиков и геометров» (1859) з автографом Д.П. Пильчикова – батька М.Д. Пильчикова, яку він подарував сину на честь закінчення гімназії. На виставці представлені дисертації М.Д. Пильчикова: магістерська – «Материалы к вопросу о местных аномалиях земного магнетизма» (1888) та докторська – «Материалы к вопросу о приложении термодинамического потенциала к изучению электро-химической механики» (1898).

На виставці експонуються праці учнів М. Д. Пильчикова та книги про життєвий і творчий шлях ученого. Також на виставці є можливість познайомитись з поетичними рядками віршів М.Д. Пильчикова, які були надруковані у 1892 р. у Харківському альманасу «Складка».

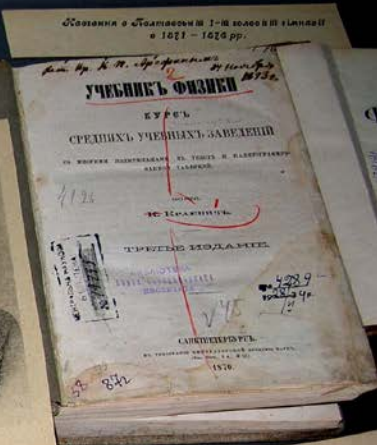
Микола Дмитрович Пильчиков:
1857-1908
**ЖИТТЄВИЙ ШЛЯХ ТА
науково-педагогічна діяльність**

Дмитро Павлович Пильчиков
(1821-1893)

Микола Пильчиков (1857)
Вчитель фізики в гімназії ІІ класу

Handwritten notes in a notebook, likely related to the physics curriculum or Pilychikov's work.

Першими підручниками з фізики, за якими навчався Микола Пильчиков у гімназії, були «Учебник физики» К.Д. Краевича та «Начальная физика в объеме гимназического преподавания» Любимова М. А.

М із засновників «Товариства імені Ленка» був батько Миколи Пильчикова Дмитро Пильчиков (1821-1893), який разом с

Після смерті М.Д. Пильчикова його бібліотека та архів опинилися в Харківському університеті, де в 1911-1912 рр. було здійснено їх опис К. П. Лопатинським та надруковано окремою книжкою. За описом бібліотека (книжки, брошури, журнали та каталоги) мала 10 649 одиниць. Тут зберігалися також 70 нотних збірників і зарубіжних фоліо, близько 50 хаток, математиків та інших галузей науки. Іншою частиною книгозбірні становили видання художньої літератури — російських та українських письменників. Майже половину бібліотеки складали здебільшого наукомісткі видання (англійською, німецькою, французькою та італійською мовами). На жаль, певні журнали не описувалися, позначено тільки їх загальне число - 1768 та випадково названо № 959 «Современника», чотири книжки «Былого». В описі зафіксовано також понад 50 нотних збірків, зокрема твори Л. Бетховена, Ф. Шопена, «Співні» до «Гайдамаків» Т. Г. Шевченка та ін.

**Книги з особистої бібліотеки
М.Д. Пильчикова**

